

TASTE OF

LIMMUD

הִישָׁן יִתְחַדֵּשׁ וְהַחֲדָשׁ יִתְקַדֵּשׁ

...hajasjan jitchadesj wehechadasj jitkadeesj...

...wat oud is wordt vernieuwd en wat nieuw is wordt geheiligd...

Rav Kook, de eerste opperrabbin van Israel

Igrot Haraya, Iggeret 164

Sjabbat 23 oktober / 15 chesjwan 5771
Sidra Wajéra, Beresjiet [Genesis] 18:1-22:24
Tanach blz. 30-41
Haftara: II Melachiem (Koningen) 4:1-37
Tanach blz. 740-743

Vertaling: Paula Reisner

Voor het Engelse origineel zie

www.limmud.org/publications/tasteoflimmud/5770/Vayera

WAJÉRA

Sidra Wajéra begint met het bezoek van drie engelen die Avraham en Sara meedelen dat zij een zoon zullen krijgen. God vertelt Avraham dat hij van plan is Sedom te verwoesten. Avraham probeert dit, overigens zonder succes, te voorkomen. Sara bevalt van Jitschak maar Hagar en Jisjmaëel worden gedwongen Avrahams huis te verlaten. De sidra besluit met het verhaal over Gods opdracht aan Avraham om Jitschak te offeren.

Wajéra – Adam Overlander-Kaye

Adam Overlander-Kaye is directeur Fondsenwerving voor de Movement for Reform Judaism in Engeland. Hij is afgestudeerd aan Birmingham en aan Leeds University en heeft gestudeerd aan aan Yeshivat Hamivtar, Yeshivat HaKibbutz HaDati en Brandeis University Institute for Informal Jewish Education.

De sidra van deze week Wajéra, is een fascinerende sidra – vol met welbekende en interessante verhalen zoals de “discussie” tussen God en Avraham over het aantal rechtvaardigen van Sedom en Amora, en dat van Lot met zijn dochters. Maar deze weekafdeling is waarschijnlijk terecht het meest bekend omdat die de *Akedat Jitschak* omvat, het Binden van Jitschak. Dit verhaal van godsvertrouwen, passie, geloof, poging tot moord, verraad is een verhaal dat al diegenen die het gelezen en herlezen hebben, heeft uitgedaagd, gefascineerd, verontrust en opgewonden. De commentatoren, zowel modern als klassiek hebben wat betreft betekenis en relevantie een enorme hoeveelheid uiteenlopende meningen en gedachten geuit over deze tekst.

Bovendien wordt ons in deze tijd van het jaar aanleiding tot meer discussie en leren, omdat we deze week de feitelijke moord op een andere Jitschak hebben herdacht, die op minister-president Jitschak Rabin z”l 15 jaar geleden.

Maar nu wil ik onze aandacht liever richten op wat er op de berg met Jitschak gebeurde. Niet op wat gebeurde gedurende de Akeda, niet hoe Jitschak zich gevoeld moet hebben toen hij door zijn vader werd vastgebonden of wat voor gedachten er door hem heen zijn gegaan toen

hij het mes zag, maar wat er daarna gebeurde, toen de engel al was verschenen en de ram hem uit de nood hielp (we praten aan het eind van dit verhaal nog over de ram!).

Ons wordt verteld in Beresjiet 22:5-6: "Ikzelf ga met de jongen verder om daarginds [voor God] neer te knielen. Daarna komen we naar jullie terug. ... Zo gingen zij samen verder." We weten wat er in de volgende paar pesoekiem [verzen] gebeurt, maar daarna keert Avraham alléén terug naar zijn knechten (*Beresjiet 22:19*). Wat is er dan met Jitschak gebeurd?

Het is niet vreemd dat vader en zoon wat ruimte nodig hebben na de gebeurtenissen die net plaats hebben gevonden. Je kunt je niet echt voorstellen dat ze een gemakkelijk, leuk gesprek hebben gevoerd als ze samen de berg afdalen... "Joh, wilde je vanavond nog iets leuks doen?" "Nee, niet echt... misschien ga ik nog wel kijken of er nog een paar psychologen zijn te vinden in Beëer Sjeva. En jij?" Hun relatie is voor altijd fundamenteel veranderd, dat moet wel. We weten dat Avraham doorreist naar Beëer Sjeva, maar hoe zit het met Jitschak?

De verklaarders verschillen van mening. Hoe dan ook, hieronder volgt een keuze van opinies waaruit, denk ik, de creativiteit en het intuïtieve gevoel van onze traditie blijkt. Ik hoop, dat u hiermee verder kunt om te leren, doordenken en voelen. Geniet ...

1. Rabbi Berekia vertelde in naam van de wijzen, dat (direct na de Akeda) Jitschaks vader hem naar Sjem had gestuurd om te gaan studeren... Evenzo had Avraham tegen zichzelf gezegd: "Alles dat ik verdiend heb, kreeg ik omdat ik me bezig hield met de studie van Tora en het nakomen van Gods mitswot [geboden]. Daarom wil ik dat deze levenshouding niet verlaten wordt door mijn nageslacht." Daarna bracht Jitschak drie jaar door in de Grote Academie van Sjem en Ever (*Beresjiet Rabba 22:19*).

2. Jitschaks vader had hem naar huis gestuurd naar Chevron via een andere route om het goede nieuws naar Sara te brengen en haar zorgen weg te nemen (*Abarbanel, Beresjiet 22:19*).

3. En Jitschak, waar was hij? De Eeuwige, gezegend zij Hij, bracht hem naar Gan Eden [het paradijs], en daar verbleef hij drie jaar lang (*Midrasj HaGadol, Beresjiet 22:19*).

4. Geen wonder, dat Rivka van haar kameel viel (*Beresjiet 24:64*), toen ze Jitschak zag komen. Hij kwam uit Gan Eden en liep zoals de doden lopen, met het hoofd omlaag en de voeten omhoog. Wat deed hij al die tijd in de Tuin van Eden? Ze waren hem daar aan het helen. Wanneer gebeurde dat? Na het incident op Berg Moria: de engelen droegen hem naar het Paradijs, waar hij drie jaar verbleef, om te genezen van de wond, die hem was toegebracht door Avraham tijdens de Akeda (*Shalom Spiegel, The Last Trial – Legends of the Command to Abraham to offer Isaac as a Sacrifice*).

5. Waar was Jitschak? Vervreemd van zijn vader? Menachem Mendel van Kotzk onderwees dat hoewel het zwaar was geweest voor Avraham om Jitschak op het altaar vast te binden, het even zwaar was geweest om hem los te maken. Want Avraham beseftte maar al te goed dat Jitschak zich de rest van zijn leven zou herinneren dat zijn vader hem bijna vermoord had. (*Etz Chayim Chumash, Torah & Commentary, UCSJ, pag. 121*)

6. Nog een laatste gedachte over de ram, met dank en permissie van de Israëliische dichter Yehuda Amichai:

De echte held van Jitschaks verhaal was de ram,
die niets wist van het complot van de anderen.
Alsof hij zich vrijwillig had opgegeven om te sterven in plaats van Jitschak.
Ik wil een lied zingen om hem te herdenken –
over zijn krullende wol en zijn menselijke ogen,
over de hoornen, die zo stil waren op zijn levende hoofd,
en hoe ze deze hoornen tot sjofarot maakten toen hij was geslacht
om hun krijgsgeschreeuw te laten klinken of hun obscene vreugde te schallen.

Ik wil de laatste afbeelding herdenken,
als een foto in een elegant modemagazine:
de jongeman gebuigd en gemanicurd in zijn jazzy pak
en naast hem de engel, gekleed voor een feest in een lange zijden jurk,
allebei met holle ogen, kijkend naar twee lege plekken,
en achter hen, als een gekleurde achtergrond, de ram,
verstrikt in het struikgewas voor de slacht.
Het struikgewas was zijn laatste vriend.
De engel ging naar huis. Jitschak ging naar huis.
Avraham en God waren al lang weggegaan.
Maar de echte held van Jitschaks verhaal
was de ram.

Yehuda Amichai, The Real Hero, 1983.

Een andere invalshoek – Yoni Smith

Je moet de waarheid prefereren boven je eigen zekerheden om volledig te ontwaken en te realiseren dat je niets anders bent dan Bewustzijn zelf. Adyashanti

Wajéra omvat drie verhalen over Avrahams relatie tot God. Het eerste is het verhaal van de besnijdenis als een teken van het verbond en het laat Avraham zien als iemand die zijn fysieke pijn hem niet laat hinderen zich fatsoenlijk te gedragen. Avraham zit in de woestijnzon, drie dagen na zijn besnijdenis (beschouwd als de meest pijnlijke tijd) en is toch nog in staat om gastvrij op te treden als drie reizigers hem naderen. Ten tweede accepteert Avraham Gods verzoek om zijn eigen zoon op te offeren, een zoon waar hij en zijn vrouw Sara om gebeden hebben. Ten derde bindt Avraham de strijd aan met God en kibbelt over de verwoesting van Sodom en Amora en heeft de moed om met God te pingelen.

In elk van deze situaties handelt Avraham vanuit Waarheid: niet om redenen van zekerheid. Met God redetwisten, het streven om Gods opdracht uit te voeren zelfs als het gaat om het opofferen van je eigen zoon en gastvrijheid bieden ook al lijdt je pijn – dat zijn geen van allen eenvoudige keuzes. Vaak voelen we ons angstig en niet op ons gemak met de mogelijkheden die voor ons liggen. We weten wat we horen te doen, maar willen het niet. We kunnen dit als een positieve ervaring zien, omdat het ons kan helpen ontdekken wie we zijn. We kunnen het omarmen en ervaren als een proces van zelfontdekking en openbaring. Als we niet bereid zijn onze zekerheden op te offeren, zullen we misschien onze waarheden mislopen.

Geef de voorkeur aan de waarheid en het recht waardoor je lijkt te verliezen boven de illusie en het onrecht waarmee je lijkt te winnen. *Maimonides*

Alleen als je liefde en passie voor Waarheid uitsteken boven de persoonlijke dwingende behoefte aan zekerheid kan je beginnen met ophouden tegen te strubbelen en je mee laten voeren in de omhelzing van een voortdurende onthulling van de Waarheid en de Vrijheid van je Wezen. *Adyashanti*